
Méthodologie et directives pour déterminer le début et la fin du Ramadan, de l'Aïd al-Adha et des autres dates liées aux mois hégiriens

1) Pourquoi c'est important – preuves claires du Coran et de la Sunna

Coran

- 1) « Le mois de Ramadan au cours duquel le Coran a été révélé, guidance pour les gens et preuves claires de la bonne direction et du discernement. Quiconque d'entre vous voit le mois qu'il jeûne ; et quiconque est malade ou en voyage, alors un nombre équivalent d'autres jours. Allah veut pour vous la facilité et ne veut pas la difficulté, afin que vous complétiez le nombre, proclamiez la grandeur d'Allah pour vous avoir guidés, et afin que vous soyez reconnaissants. » (Coran, Al-Baqara 2:185)
- 2) « Ils t'interrogent au sujet des croissants (nouveaux mois). Dis : ce sont des repères temporels pour les gens et pour le pèlerinage. » (Coran, Al-Baqara 2:189)
- 3) « Le nombre des mois, auprès d'Allah, est de douze mois, dans le Livre d'Allah, depuis le jour où Il créa les cieux et la terre ; parmi eux, quatre sont sacrés. Telle est la religion droite ; ne vous y lésez donc pas. » (Coran, At-Tawba 9:36)
- 4) « C'est Lui qui a fait du soleil une clarté et de la lune une lumière, et Il en a déterminé les phases, afin que vous connaissiez le nombre des années et le calcul. » (Coran, Yunus 10:5)
- 5) « Le soleil et la lune (évoluent) selon un calcul précis. » (Coran, Ar-Rahman 55:5)

Hadiths (authentiques)

- 1) « Ne jeûnez pas tant que vous ne voyez pas le croissant, et ne rompez pas le jeûne tant que vous ne le voyez pas ; et s'il est voilé pour vous, complétez trente (jours). » (Sahih al-Bukhari ; Sahih Muslim)
- 2) « Le jeûne est le jour où les gens jeûnent, l'Aïd al-Fitr est le jour où les gens rompent, et l'Aïd al-Adha est le jour où les gens sacrifient. » (At-Tirmidhi, n° 697 – hasan-sahih)
- 3) « Le Hajj, c'est 'Arafat. » (At-Tirmidhi, n° 2975 – hasan-sahih)

2) Méthodologie suivie par notre communauté (simple et claire)

1) Nous appliquons à la fois l'observation du croissant (ru'ya) et le calcul scientifique. La ru'ya est le critère religieux de base : « Ne jeûnez pas tant que vous ne voyez pas... » (Sahih al-Bukhari ; Sahih Muslim). Le calcul aide à planifier et à vérifier la possibilité/impossibilité de la vision : « ...Il en a déterminé les phases... » (Coran, Yunus 10:5) et « Le soleil et la lune selon un calcul précis. » (Coran, Ar-Rahman 55:5).

2) La décision finale est toujours confirmée par la ru'ya. Si le calcul est exact, il concordera avec le mouvement de la lune ; en cas d'erreur ou de doute, la vision réelle corrige : « S'il est voilé, complétez trente. » (Sahih al-Bukhari ; Sahih Muslim).

3) Une vision valide n'importe où dans le monde suffit – à condition qu'elle soit officielle et confirmée par des instances compétentes. Cela renforce l'unité : « Le jeûne est le jour où les gens jeûnent... » (At-Tirmidhi, 697 – hasan-sahih).

4) S'il n'y a aucune vision (au niveau mondial), on applique la règle des 30 jours : « ...complétez trente. » (Sahih al-Bukhari ; Sahih Muslim).

3) Opérationnel (qui décide et comment)

- Préparation (29e nuit/jour) : suivre la ru'ya locale et les annonces officielles globales (commissions/observatoires), et utiliser les calculs pour vérifier la possibilité. (Coran, Yunus 10:5 ; Ar-Rahman 55:5)

- Consultations : la décision est prise par le chef de culte en consultation avec les imams qui suivent les annonces des instances officielles/observatoires de ru'ya, afin que les confirmations soient officielles et professionnelles. (At-Tirmidhi, 697 – hasan-sahih)

- S'il existe une vision officiellement confirmée n'importe où → nous adoptons le début/la fête. (At-Tirmidhi, 697 – hasan-sahih)

- S'il n'y a aucune vision nulle part → nous complétons 30 jours. (Sahih al-Bukhari ; Sahih Muslim)

- Unité dans le pays : toutes les fêtes, au sein de la communauté officielle au Luxembourg, sont au même jour : « Le jeûne est le jour où les gens jeûnent... » (At-Tirmidhi, 697 – hasan-sahih)

• Aïd al-Adha et 'Arafat : « Le Hajj, c'est 'Arafat. » (At-Tirmidhi, 2975 – hasan-sahih). L'Aïd al-Adha est le lendemain ; on suit l'annonce officielle des autorités du Hajj à La Mecque pour Dhul-Hijjah et le jour de 'Arafat.

Luxembourg, 5 Joumada al-Oula
(le 27 octobre 2025)

Hafiz Hilmija REDŽIĆ
Chef de culte musulman

Metodologija i smjernice za određivanje početka i kraja ramazana, Kurban-bajrama i drugih datuma vezanih za hidžretske mjesece

1) Zašto je ovo važno – jasni dokazi iz Kur’ana i sunneta

Kur’an

- 1) “Mjesec ramazan je onaj u kome je objavljen Kur’an, kao uputa ljudima i jasni dokazi upute i razlikovanja; pa ko od vas dočeka mjesec, neka posti; a ko bude bolestan ili na putu – onda isti broj drugih dana. Allah želi vama olakšanje, a ne želi vam teškoću – i da upotpunite broj, i da Allaha veličate zato što vas je uputio – i da biste zahvalni bili.” (Kur’an, El-Bekare 2:185)
- 2) “Pitaju te o mlađacima. Reci: oni su vremena određena ljudima i za hadždž.” (Kur’an, El-Bekare 2:189)
- 3) “Uistinu, broj mjeseci kod Allaha je dvanaest mjeseci, u Allahovoj Knjizi, od Dana kada je Nebesa i Zemlju stvorio; od njih su četiri sveta. To je prava vjera, zato u njima ne činite nepravdu.” (Kur’an, Et-Tevbe 9:36)
- 4) “On je Sunce učinio sjajem, a Mjesec svjetlom, i odredio mu faze, da biste znali broj godina i računanje.” (Kur’an, Junus 10:5)
- 5) “Sunce i Mjesec kreću se prema tačnom računu.” (Kur’an, Er-Rahman 55:5)

Hadisi (vjerodostojni)

- 1) “Ne postite dok ne vidite mlađak i ne prekidajte post dok ga ne vidite; a ako vam se zamagli (ne vidi), upotpunite trideset.” (Sahih el-Buhari; Sahih Muslim)
- 2) “Post je onog dana kada ljudi poste, a Ramazanski bajram onog dana kada ljudi mrsu, a Kurban-bajram onog dana kada ljudi žrtvu kolju.” (Tirmizi, br. 697 – hasen-sahih)
- 3) “Hadž je Arefat.” (Tirmizi, br. 2975 – hasen-sahih)

2) Metodologija koju slijedi naša zajednica (jednostavno i jasno)

1) Primjenjujemo i gledanje mlađaka (ru'ju) i naučni proračun. Ru'ja je osnovni šerijatski kriterij: "Ne postite dok ne vidite mlađak..." (Sahih el-Buhari; Sahih Muslim). Proračun pomaže za planiranje i provjeru mogućnosti/namogućnosti viđenja: "On je... odredio mu faze, da biste znali broj godina i računanje." (Kur'an, Junus 10:5) i "Sunce i Mjesec kreću se prema tačnom računu." (Kur'an, Er-Rahman 55:5).

2) Konačan sud uvijek potvrđuje ru'ja. Ako je proračun tačan, poklopit će se s kretanjem Mjeseca; a ako se desi greška ili sumnja, oko (stvarna ru'ja) koriguje: "Ako vam se zamagli, upotpunite trideset." (Sahih el-Buhari; Sahih Muslim).

3) Validno viđenje bilo gdje na dunjaluku je dovoljno – uz uslov da je službeno i stručno potvrđeno. Time spajamo nauku i ru'ju i doprinosimo jedinstvu ummeta: "Post je onog dana kada ljudi poste..." (Tirmizi, 697 – hasen-sahih).

4) Ako se mlađak ne vidi nigdje (globalno), primjenjujemo pravilo 30 dana: "Ako vam se zamagli (ne vidi), upotpunite trideset." (Sahih el-Buhari; Sahih Muslim).

3) Operativa (ko odlučuje i kako)

- Priprema (29. noć/dan): pratimo lokalnu ru'ju i službene globalne objave (komisije/opservatoriji) te koristimo proračune za provjeru mogućnosti. (Kur'an, Junus 10:5; Er-Rahman 55:5)

- Konsultacije: vjerski poglavar donosi odluku uz konsultaciju s imamima koji prate obavijesti od zvaničnih stanica/komisija/opservatorija za posmatranje mlađaka (ru'ja), kako bi potvrde bile službene i stručne. (Tirmizi, 697 – hasen-sahih)

- Ako postoji službeno potvrđeno viđenje bilo gdje u svijetu → usvajamo početak/nastupajući blagdan. (Tirmizi, 697 – hasen-sahih)

- Ako nema viđenja nigdje → upotpunjujemo 30 dana. (Sahih el-Buhari; Sahih Muslim)

- Jedinstvo u državi: svi blagdani u okviru zvanične zajednice u Luksemburgu su istog dana, radi jasnoće i jedinstva: "Post je onog dana kada ljudi poste..." (Tirmizi, 697 – hasen-sahih)

- Kurban-bajram i Arefat: "Hadž je Arefat." (Tirmizi, 2975 – hasen-sahih). Kurban-bajram je dan nakon Arefata; u praksi se oslanjamo na službenu objavu nadležnih hadžijskih vlasti u Mekki o početku zu-l-hidždžeta i danu stajanja na Arefatu.

الهجرية بالأشهر المرتبطة بالتواريخ وبقية الأضحي وعيد رمضان ونهاية بداية لتحديد والتوجيهات المنهجية

والسنة القرآن من واضحة أدلة – مهم هذا لماذا (١)

القرآن الكريم

(١) «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ، فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ، وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ، يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ، وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ.» (البقرة ١٨٥:٢)

(٢) «يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ.» (البقرة ١٨٩:٢)

(٣) «إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ، ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَغْلِبُوا فِيهِ أَنْفُسَكُمْ.» (التوبة ٣٦:٩)

(٤) «هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ النَّبِيِّينَ وَالْحِسَابَ.» (يونس ٥:١٠)

(٥) «الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ.» (الرحمن ٥:٥٥)

أحاديث صحيحة

(١) «صُومُوا لِرُؤْيَايِهِ وَأَفْطِرُوا لِرُؤْيَايِهِ، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ ثَلَاثِينَ.» (صحيح البخاري؛ صحيح مسلم)

(٢) «الصَّوْمُ يَوْمَ يَصُومُ النَّاسُ، وَالْفِطْرُ يَوْمَ يُفْطِرُ النَّاسُ، وَالْأَضْحَى يَوْمَ يُضَحِّي النَّاسُ.» (الترمذي ٦٩٧ – حسن صحيح)

(٣) «الْحَجُّ عَرَفَةُ.» (الترمذي ٢٩٧٥ – حسن صحيح)

٢ (المنهج الذي تتبعه جماعتنا ببساطة ووضوح)

(١) نعتمد كلاً الأمرين: رؤية الهلال (الرؤية) والحساب العلمي. الرؤية هي الأصل: «صُومُوا لِرُؤْيَايِهِ...» (صحيح البخاري؛ صحيح مسلم). والحساب يعين على التخطيط والتحقق من الإمكان: «...وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ النَّبِيِّينَ وَالْحِسَابَ.» (يونس ٥:١٠) و«الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ.» (الرحمن ٥:٥٥).

(٢) الحكم النهائي يُؤكّد بالرؤية دائماً. إن صحّ الحساب وافق حركة القمر؛ وإن وقع خطأ أو شك، صحّحت الرؤية: «فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ ثَلَاثِينَ.» (صحيح البخاري؛ صحيح مسلم).

(٣) تُقبل الرؤية الصحيحة في أيّ مكانٍ في العالم — بشرط أن تكون مُعلنة رسمياً ومؤكدة من جهاتٍ مختصة؛ وذلك يُعزّز وحدة المسلمين: «الصوم يوم يصوم الناس...» (الترمذي ٦٩٧ – حسن صحيح).

(٤) إذا لم تثبت الرؤية في أي مكان، تُكمل ثلاثين يوماً: «...فأكملوا العدة ثلاثين.» (صحيح البخاري؛ صحيح مسلم).

(وكيف يقرّر من العملي الجانب ٣)

- الإعداد (ليلة/يوم ٢٩): متابعة الرؤية محليًا والإعلانات الرسمية عالميًا (هيئات/مراسد)، والاستفادة من الحساب للتحقق من الإمكان. (يونس ١٠:٥؛ الرحمن ٥٥:٥)
- المشورة: يتخذ القرار رئيس الشؤون الدينية بالتشاور مع الأئمة الذين يتابعون إعلانات الجهات الرسمية/المراسد الخاصة بالرؤية، لتكون التأكيدات رسميةً ومهنية. (الترمذي ٦٩٧ - حسن صحيح)
- إن ثبتت رؤية رسمية في أي مكان → نَعتمد بداية الشهر/العيد. (الترمذي ٦٩٧ - حسن صحيح)
- إن لم تثبت الرؤية في أي مكان → نُكمل ثلاثين يومًا. (صحيح البخاري؛ صحيح مسلم)
- وحدة الدولة: تقع الأعياد ضمن الجماعة الرسمية في لوكسمبورغ في يوم واحد: «الصوم يوم يصوم الناس...» (الترمذي ٦٩٧ - حسن صحيح)
- عيد الأضحى وعرفة: «الحج عرفة.» (الترمذي ٢٩٧٥ - حسن صحيح). والأضحى هو اليوم التالي لعرفة؛ وعمليًا نَعتمد إعلان سلطات الحج في مكة لدخول ذي الحجة ويوم الوقوف بعرفة.

**Methodology and Guidelines for Determining the Start and End of Ramadan,
Eid al-Adha, and Other Dates Linked to the Hijri Months**

1) Why this matters – clear proofs from the Qur'an and the Sunnah

Qur'an

1) "The month of Ramadan is that in which the Qur'an was revealed, as guidance for mankind and clear proofs of guidance and criterion. So whoever among you witnesses the month, let him fast it; and whoever is ill or on a journey, then an equal number of other days. Allah intends for you ease and does not intend for you hardship—so that you complete the number and magnify Allah for guiding you—that you may be grateful." (Qur'an, Al-Baqarah 2:185)

2) "They ask you about the new moons. Say: they are time markers for people and for Hajj." (Qur'an, Al-Baqarah 2:189)

3) "Indeed, the number of months with Allah is twelve months in the Book of Allah from the day He created the heavens and the earth; of them, four are sacred. That is the upright religion, so do not wrong yourselves therein." (Qur'an, At-Tawbah 9:36)

4) "He is the One who made the sun a radiance and the moon a light, and determined for it phases so that you may know the number of years and the reckoning." (Qur'an, Yunus 10:5)

5) "The sun and the moon (move) by precise calculation." (Qur'an, Ar-Rahman 55:5)

Hadith (authentic)

1) "Do not fast until you see the crescent and do not break the fast until you see it; and if it is obscured from you, then complete thirty (days)." (Sahih al-Bukhari; Sahih Muslim)

2) "Fasting is the day when the people fast; Eid al-Fitr is the day when the people break the fast; and Eid al-Adha is the day when the people offer sacrifice." (Jami' at-Tirmidhi, no. 697 – hasan-sahih)

3) "Hajj is 'Arafah." (Jami' at-Tirmidhi, no. 2975 – hasan-sahih)

2) Method our community follows (simple and clear)

1) We apply both crescent sighting (ru'ya) and scientific calculation. Ru'ya is the basic Shar'i criterion: "Do not fast until you see the crescent..." (Sahih al-Bukhari; Sahih Muslim). Calculation helps planning and checking possibility/impossibility: "...He determined its phases so that you may know the number of years and the reckoning." (Qur'an, Yunus 10:5) and "The sun and the moon by precise calculation." (Qur'an, Ar-Rahman 55:5).

2) The final ruling is always confirmed by ru'ya. If calculation is accurate, it will align with the moon's motion; if error or doubt occurs, actual sighting corrects it: "If it is obscured, complete thirty." (Sahih al-Bukhari; Sahih Muslim).

3) A valid sighting anywhere in the world is sufficient—provided it is official and professionally confirmed. This supports unity: "Fasting is the day when the people fast..." (Tirmidhi, 697 – hasan-sahih).

4) If no sighting is established anywhere (globally), apply the 30-day rule: "...complete thirty." (Sahih al-Bukhari; Sahih Muslim).

3) Operations (who decides and how)

- Preparation (29th night/day): track local ru'ya and official global announcements (commissions/observatories), and use calculations to verify possibility. (Qur'an, Yunus 10:5; Ar-Rahman 55:5)

- Consultation: the religious head (chef de culte) decides after consulting the imams who follow the announcements from official crescent-sighting bodies/observatories, so confirmations are official and professional. (Tirmidhi, 697 – hasan-sahih)

- If an officially confirmed sighting exists anywhere → we adopt the start/feast. (Tirmidhi, 697 – hasan-sahih)

- If there is no sighting anywhere → we complete 30 days. (Sahih al-Bukhari; Sahih Muslim)

- Unity in the country: all feasts within the official community in Luxembourg are on the same day: "Fasting is the day when the people fast..." (Tirmidhi, 697 – hasan-sahih)

- Eid al-Adha and 'Arafah: "Hajj is 'Arafah." (Tirmidhi, 2975 – hasan-sahih). Eid al-Adha is the day after; in practice we follow the official announcement by the Hajj authorities in Makkah regarding Dhul-Hijjah and the Day of 'Arafah